

Low-inputsysteem schapen: de groei van gras en lammeren in 1998

Jan Verkaik en René Schils

Na vier jaar onderzoek heeft het low-inputsysteem schapen zich ontwikkeld tot een gevestigd houderijsysteem. De groei van lammeren in dit systeem is vooral afhankelijk van de graslandproductie, de kwaliteit van het gras en de gezondheidsstatus van de lammeren. Dit jaar viel de groei van de lammeren wat tegen door gezondheidsproblemen. De graslandproductie was goed.

Grasland

Het jaar 1998 was een uitstekend jaar voor grasgroei. De netto droge-stofopbrengst van gras/klaver bedroeg naar schatting 11 ton per ha.

Deze opbrengst is gerealiseerd met gemiddeld 27 % witte klaver in het grasland en een eenmalige stikstofbemesting van slechts 29 kg per ha, uit rundermest.

De ooien zijn op 25 maart ingeschaard bij een grashoogte van zeven cm. Vanwege het grote grasaanbod, zijn de ooien en lammeren gedurende de rest van het weideseizoen ingeschaard bij een grashoogte van gemiddeld elf cm. De percelen zijn gemiddeld één keer gemaaid, waarmee totaal bijna 33 ton droge stof aan kuilvoer is gewonnen. In de derde week van oktober zijn de ooien uitgeschaard en naar het grasland van een nabijgelegen melkveebedrijf gegaan.

Zowel het weidegras als het gemaaid gras was van een goede kwaliteit. Mede vanwege het jonge stadium waarin gras/klaver is geweid, was het ruw-eiwitgehalte en OEB-gehalte gemiddeld aan de hoge kant.

Tabel 1 Gemiddelde chemische samenstelling en voederwaarde van gras/klaver bij weiden en maaien, in g er kg ds, tenzij anders is vermeld

	weiden	maaien
DS-opbrengst (t/ha)	1,3	3,7
Klaveraandeel (%)	29	19
Droge stof	160	160
Ruw eiwit	247	185
Ruwe celstof	191	228
Ruw as	120	118
VEM (/ kg ds)	959	899
VEVI (/ kg ds)	1004	929
DVE	100	86
OEB	88	37

Gezondheidsstatus lammeren

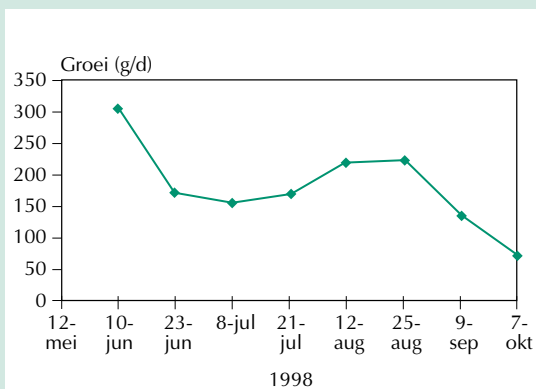
Het low-inputsysteem werd bij de aanvang van het afgelopen aflamseizoen geteisterd door een rotkreupelbesmetting. Vele ooien en ook lammeren liepen in juni kreupel. De omvang van de besmetting is dusdanig geweest dat dit waarschijnlijk gevolgen heeft gehad voor de melkgift en de grasopname van de ooien en voor de voeropname van de lammeren. Met voetbaden is het probleem weer beheersbaar gemaakt. De koppel liep, op enkele uitzonderingen na, in juli weer normaal. Ondanks de herhalingsbaden nam de rotkreupelbesmetting begin september toch weer in omvang toe.

Daarnaast hebben de lammeren in de eerste helft van het weideseizoen te kampen gehad met een aanzienlijke maagdarmworminfecties door een hoog opgelopen besmettingsdruk. Begin juli zijn de in mei geboren lammeren voor de eerste keer ontwormd. Vervolgens zijn ze vanwege geconstateerde herbesmettingen in augustus en september opnieuw behandeld tegen maagdarmwormen. Dit jaar waren er ten opzichte van vorig jaar aanmerkelijk minder lammeren dun op de mest. De indruk bestaat dat lammeren bij een verbetering van de gezondheidsstatus van het maagdarmstelsel, door het frequenter ontwormen, de hoge eiwitgehalten in de grasklaver goed kunnen verwerken. Ook draagt het ontwormen bij aan een toename van de beschikbare hoeveelheid vitamine B12.

Kobalt is nodig voor de vorming van vitamine B12. Te lage gehalten aan vitamine B12 in bloed van lammeren geeft een groeivertraging. Ondanks het feit dat de bloedgehalten aan vitamine B12 begin juni en eind augustus rondom de grenswaarde lagen, zijn er in 1998 geen klinische verschijnselen van kobaltgebrek waargenomen. Inspelend op te lage gehalten in het bloed is dit jaar zes maal aanvullend kobalt (à 100 g/ha) op een perceel gebracht met behulp van de rugspuit.

Het weideseizoen kende dit jaar twee perioden met aanhoudend slechte weersomstandigheden.

Figuur 1 Het groeiverloop (gr/dag) van de low-inputlammeren in 1998

De eerste periode van eind mei tot half juni had een negatieve invloed op de weerstand van de pasgeboren lammeren. De tweede slechte periode was van eind augustus tot half september. Beide natte perioden hebben de infectiedruk van rotkreupel versterkt.

Groeiverloop

In figuur 1 is het groeiverloop van de lammeren in 1998 weergegeven. De drastische groeidaling in juni valt deels toe te schrijven aan de opgelopen maagdarmwormbesmettingen en rotkreupelinfecties. Ziekten hebben een negatief effect op de voeropname en kosten energie waardoor er minder energie overblijft voor groei.

Bovendien hebben de aanhoudend natte weersomstandigheden in deze periode, vanwege een verminderde voeropname en een toename van de onderhoudsbehoefte, een versterkend effect gehad op de groeidaling.

Half augustus zijn de lammeren gespeend. Met uitzondering van de laatste maand van het weideseizoen voldoet een gemiddelde groei van 195 gram/dag na ziekteherstel (vanaf 21 juli tot aan 9 september) aan de verwachting. De lage groei, 71 gram/dag, op het einde van de groeiperiode '98 valt samen met een opspelende rotkreupelbesmetting en slechtere weersomstandigheden. Aanwijsbare redenen voor deze lage groei zijn een extra toename in de energiebehoefte voor onderhoud en een verminderde opname door afname in de smakelijkheid en het aanbod van de gras/klover.

Begin oktober raakte de gras/klover op en op 9 oktober zijn alle lammeren (289), op een gemiddelde leeftijd van vijf maanden en met een

gemiddeld gewicht van 32,1 kg, als weidelam verkocht. Gedurende het weideseizoen groeiden de lammeren gemiddeld 186 gram per dag. Voor het afleveren heeft het CBS de lammeren levend geïnspecteerd. De ram- en oilammeren waren gemiddeld goed beveleerd (R^0) en hadden een overwegend lichte vetbedekking (2).

Samenvatting

De slechtere weersomstandigheden hebben over het jaar gezien geen invloed gehad op de graslandproductie. Uit het oogpunt van grasgroei was er sprake van een goed jaar en de gras/klover was van goede kwaliteit.

In 1998 heeft het low-inputsysteem, behalve met de slechtere weersomstandigheden, ook te maken gehad met bekende schapenhouderijproblemen als rotkreupel en maagdarmwormen. Het bleek dat voor het waarborgen van de groei in dit extensieve systeem het van belang is de gezondheid van lammeren te bewaken. Vooral de intensieve beweiding vraagt om een tijdige aanpak van maagdarmwormen. Daarmee beperk je niet alleen de schade van de besmetting op dat moment maar ook de opbouw van de besmetting op de percelen. Ten opzichte van het in 1998 gerealiseerde aflevergewicht heeft het systeem de potentie om de lammeren op een hoger gewicht af te leveren.

Voor een goede groei is nauwkeurig volgen van de gezondheid van de lammeren essentieel.

